

GEZ 58	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Jankowice Wielkie
1. Nazwa	Budynek mieszkalny, d. karczma	2. Czas powstania 4 ćw. XIX w.	4. Adres Jankowice Wielkie nr 4, dz. nr 164/5
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapą z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pfm. 3. Widok od pld. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w ok. 1300 r. jako *villa Jancowiz*, a następnie w 1352 r. jako *Jenkowicz*. Jej powstanie należy wiązać z rodem Pogorzeliów, właścicieli klucza miśłowskiiego, którzy poświadczeni są po raz pierwszy jako posiadacze Jankowic w 1384 r. Z rodem tym należy wiązać budowę datowanego na koniec XIII lub początek XIV w. kościoła. W XV w. wieś stała się własnością rycerską. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. Pod koniec XVI lub w początku XVII w. Jankowice znalazły się w rękach rodu von Frankenberg-Proschnitz, w którego posiadaniu pozostały niemal 200 lat. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół ewangelicki, plebanie, szkołę, młyn wodny i wiatrak, a także 15 zagrod knieczyń, 27 zagrodnicze i 6 chłupniczych, 297 mieszkańców. W tym czasie istniały już dwór i folwark, a wieś należała do Carla Leopolda von Schickfusa. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia dwór, folwark, kościół, plebania, młyn wodny, wiatrak, gorzenia, 7 tkaczy, 7 rzemieślników, 9 handlarzy. W wsi było 79 domów i 494 mieszkańców. Budowę czy też przebudowę dworu przypisuje się kolejnym właścicielom, rodzinie Maché. Wg danych z 1895 r. we wsi znajdowało się 76 budynków, a liczba mieszkańców wynosiła 406 osób.

Budynek wzniesiony w 4 ćw. XIX w. w bezpośredniej bliskości dworca kolejowego, pierwotnie pełnił funkcje karczny. Założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym o niewielkim kącie nachylenia. Murowany z cegły ceramicznej, otynkowany z pokryciem dachowym z blachy na deskowaniu. Elewacja południowo-wschodnia siedmioosiowa, z otworem wejściowym w osi środkowej podkreślonym płytkim ryzalitem. Analogiczny układ posiada elewacja północno-zachodnia, z tą różnicą, że w parterze wybito dodatkowy otwór okienny. Elewacje szczytowe trójosiowe. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów koronującego, ujmujących szczyty, międzykondygnacyjnych i podokiennych, narożnych lizen oraz obramień otworów okiennych. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Stolarka drzwiowa wtórna dwustrzydłowa, w konstrukcji płycinowo-ramowej, z nadświetlami, a także PCV. Okna w większości PCV jednodzielne, jednopoziomowe. Pojedyncze egzemplarze stolarki okiennej w konstrukcji skrzynekowej, dwupoziomowe, dwudzielne.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Forma dachu nie pozwala na ocenę stanu zachowania pokrycia. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyłen czy spękań. Tynki w stanie złym. W obrębie dwóch elewacji niemal w całości odpadły, pozostałe silnie zabrudzone, spękane i odparzone. W parterze mury dwóch elewacji częściowo docieplone i otynkowane. Na elewacjach zamontowane rury kanalizacyjne, przewody spalinowe oraz anteny. Część otworów okiennych została przekształcona, dalsze zamurowano, wybito także nowe. Stolarka okienna niemal w całości została wymieniona na okna ahistoryczne. Stolarka drzwiowa w stanie dobrym.

Postulaty:

- demontaż z elewacji styropianu, rur PCV, przewodów spalinowych i anten satelitarnych,
- wymiana tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego, przy zachowaniu istniejącej dekoracji architektonicznej i odtworzeniu dekoracji zniszczonej,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów okiennych z dopuszczeniem stosowania blend; wymiany okien na stolarkę okienną w formach powtarzających rozwiązania historyczne; wymiany drzwi na stolarkę o formach nawiązujących do rozwiązań historycznych.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków